اوتانیم یئرینه

آی اوتانمایان

شاهمار اکبرزاده دن
سئچیلمیش شعرلر

حاضیرلایان:
محمد قضائی

اوتانیم یئرینه آی اوتانمایان

«شاهمار اکبرزاده»دن سئچیلمیش شعرلر

حاضیرلایان:
محمد قضائی

رئداکته، تعلیقات:
حسن اومداوغلو

تبریز – ۱۳۸۲

سرشناسه : اکبرزاده ، شاهمار
عنوان و نام پدیدآور : اوتانیم یئرینه آی اوتانمایان : شاهمار اکبرزاده سئچیلمیش شعرلر/ حاضیرلایان محمد قضایی ؛ رئداکته ، تعلیقات حسن اومداوغلو.
مشخصات نشر : تبر: نباتی،۱۳۸۸.
مشخصات ظاهری : ۶۷ ص ؛ ۴/۵ × ۲۱/۵ س م.
شابک : ۱۵۰۰۰ ریال : ۶-۷-۹۱۰۳۶-۶۰۰-۹۷۸
وضعیت فهرستنویسی : فیپا
موضوع : شعر ترکی - جمهوری آذربایجان - قرن ۲۰ م.
شناسه افزوده : قضایی، محمد، ۱۳۵۹، مترجم
شناسه افزود : اومداغلو، حسن، ویراستار
رده بندی کنگره : ۱۳۸۸ ۸ الف۶۳الف/۳۱۴ PL
رده بندی دیویی : ۸۹۴/۳۶۱۱
شماره کتابشناسی ملی : ۱۸۸۷۹۱۲

اوتانیرام من...

«شاهمار اکبرزاده»دن سئچیلمیش شعرلر

کؤچورن : محمد قضائی

رئداکتور : حسن اومود اوغلو

رقعی/۶۷ ص./نباتی نشریاتی/ تبریز/ ۱۳۸۸

بیرینجی چاپ

تیراژ : ۱۰۰۰

دَیَر : ۱۵۰۰ تومن

شابک: ۶-۷-۹۱۰۳۶-۶۰۰-۹۷۸ ISBN:۹۷۸-۶۰۰-۹۱۰۳۶-۷-۶

مرکز فروش : تبریز- مابین سه راه طالقانی و تربیت - مجتمع تجاری استاد شهریار

زیرزمین - پلاک ۴۷ - تلفن : ۵۵۴۸۴۱۷

ایچینده کیلر

اؤنجه دئمه‌لییک...	٤
دونیا	١١
اونا یانیرام کی	١٣
قوربانلیق قویونلار	١٥
تزه ناغارا	١٧
یوللار	١٩
عاغیل دیش‌لری	٢٠
بیرینجی‌لر	٢١
و ـ طن	٢٤
توستوموز	٢٥
داغداغان	٢٦
نیشان اوزویو	٢٧
ائله اوتانیرام	٢٨
اوتانیم یئرینه	٢٩
یاس ایچینده توی	٣١
کاغیزلاشان آغاجلار	٣٣
٤٨ اؤلچولو قادین پالتاری	٣٥
انسان اوره‌یی	٣٨
گؤز کیراسی	٤٢
بیستون داغینا سؤیله‌دیکلریم	٤٤
بوش پاپاق	٤٦
بایات بولبوللری	٤٧
صدقه‌لر	٥٠
ابن سینایا مکتوب	٥٢
تاریخیمی دانانلار	٥٤
بو سن سن؟	٥٦
چرخ فلک	٥٧
آدام باشینا	٥٩
کؤلگه‌م	٦١
یولچو، آیاق ساخلا	٦٢
آغاجین دوزونو اؤلوم گؤزله‌ییر	٦٣
خارجی گؤمروکخانا	٦٤
خالق آرتیستی دوستوم «عاریف بابا یئو»	٦٥
بئش خطّ	٦٦

اؤنجه دئمه‌لییک...

گؤزل‌لیک یارادان، شاعردوغان آنامیز، آذربایجانین، چاغداش ادبیّاتی و پوئزیاسیندا پارلایانلارین بیریسی‌ده رحمت‌لیک شاهمار اکبرزاده دیر. شاهمار اکبرزاده‌نین سانبالللی پوئزیاسی و گوجلو یارادیجی‌لیغی حاقدا گئنیش معلومات وئرمک و دوزگون سویّه‌ده دانیشماق بو اؤلچویه سیغماز، اونا گؤره ده بو قیسا یازییا کفایت‌له‌نیریک.

آذربایجان شاعری، شاهمار اکبرزاده (اکبراوغلو) ۱۹۴۱- اینجی میلاد ایلین دئکابر آیی‌نین ۲۸-ده باکی‌نین چمن‌لی کندینده آنادان اولوب. آتاسی اکبرزاده اکبر رسول اوغلو، محاربه‌ده شهید اولدوقدان سونرا آناسی حمایه‌سینده یاشاییر، ایلک مکتب تحصیلاتینی دوغولدوغو چمنلی کندینده آلیب. اورتامکتبینی ایسه، آذربایجانین دلبر گوشه‌سی شوشادا، پئداگوژی لیتسئی(تعلیم و تربیت) تکنیکوم بیتیریب. سونرالار، ایلک مکتب معلمی اولموشدور. ائله بورادان بیر باشا آذربایجان پئداگوژی دیل‌لر انستیتوتونا داخیل اولوب، روس و تورک دیل-

لری فاکولته‌سینی(دانشکده سینی) بیتیریب، آذربایجانین آغدام بؤلگه‌سینده معلّم لییه مشغول اولور.
شاعر باکی شهرینه گلیب ترجمه‌چیلیک ایشینه باشلاییر. بیر مدّتدن نشریّبات ایشینه داخیل اولور، آذربایجان گنج‌لر قزئتی-نین شعبه مدیری اولور. بیر زامان خالق قزئتینده چالیشیب، سونرا ایسه مدنیّت قزئتی‌نین باش رئداکتورو اولور.
شاهمار اکبرزاده، ۱۹۹۹- جو ایلده تورک دونیاسی شاعرلری‌نین اجلاسیندا «اوتانیم یئرینه» آدلی شعری ایله بیرینجی‌لیگی قازانماقلا، نئجه شاعر اولدوغونو بوتون تورک دونیاسینا بیلدیرمیشدیر. ۱۰ ایل بوندان اوّل، رحمت‌لیک اوستاد شهریارین تبریزده کئچیریلن عزیزلمه سینده، شاهمارین حقیقتاً بؤیوک شاعر اولدوغو بوتون گونئی ادبیاتچی‌لارینا آیدین‌لاشدی.
بؤیوک ضیالی معلّم، فیلوسوف شاعریمیز بختیار وهابزاده، شاهمار اکبرزاده‌نین یارادیجیلیغی حاققیندا دئینده کی، «شاهمار یاشدا مندن کیچیک اولسادا، شعرده منیم اوستادیم‌دیر». داها بیز نه دئیه‌بیلریک!
بختیار معلّمین بویوردوغو سؤز، چوخ آنلاملی سؤزدور؛ تکجه آلقیش تکجه، یئرسیز تعریف دئییل. بیزجه شاهمار اکبرزاده بوگونکو پوئزیامیزین اوستاد شاعرلریندن‌دیر. اونون یارادیجیلیغی، اونون شعری ابدی لیک و اؤلمزلییه مالک‌دیر.

چون کی شاهمارین شعرینده گؤزه چارپان مضمون‌لارین، دویغولارین الهامیله، بوتون حیاتیمیزا مفتون اولوروق. بوگون شاهمارین پوئز یاسی بیزیم اوره‌ییمیزه یاتیرسا، روحوموزو اوخشاییرسا، گاهدان گؤزوموزو یاشاردیرسا، دئمک اونون دوشوندویو معاصیرلیک و اونون آنلادیغی و یاشادیغی چاغداشلیق چوخلاری‌نین اویدوغوندان بام ـ باشقادیر.

یقین کی هر یارادیجی و صنعتکار اؤز یاشادیغی عصری دوشونوب و دانیشمالی‌دیر، آنجاق هر عصرین آرخاسیندا عصیرلر دایانیر، گله‌جک عصیرلره و نسیل‌لره دانیشماق ایسته‌ین شاعر، یارادیجی، صنعتکار کئچمیشی دوشونمه‌لیدیر.

آغاج نه قدر گؤیه اوجالماق ایسته‌ییرسه، بیر اوقدر یئرده (تورپاقدا) کؤک سالمالی‌دیر.

شاهمارین شعردیلی نه قدر دوغما و راحات‌دیرسا، پوئزیاسی و یاراتدیغی مضمون‌لار و یاناشدیغی موضوع‌لار بیر او قدر ، درین و گوجلودور. اونون شعریّتی، ادبیاتیمزین سوی کؤکونده دوران مین ایللیک‌لرین کؤنول سیغاللایان آهنگی نین ترنّمودور. شاهمار اکبرزاده اؤز خالقی‌نین طالعینی زامان ـ زامان دوشونور و اؤز شعریله درین کئچمیشینی، بوگونونو، هابئله گله‌جک نسیل‌لره گؤسترمک اوچون گوزگو توتور.

او، بَـی ـ خـان غرورلـو، شـاه وقـارلی ائلیمیـزین تاریخینـه سؤیکه‌نیرسه، اولو بابالاریمیزین وطن ناموسـو، ملّـت غیرتینـه گوونیرسه‌ده اونلارین سهولرینی اونوتمایيب:

شاه بابام ختایی، ائی سلطان سلیم،
چالدیران دئینده اوْدلانیرام من.
نئچه عصیردیرکی دوزلمیر بئلیم،
سیزین یئرینیزه اوتانیرام من.
اینانجیم، گوونجیم قوچ کوراوغلو، دین.
دوشمنین کیم ایدی؟ ـ حسن پاشایدی!
«لئش بیر یانا، باش بیر یانا»دئییردین،
قالاغا ووردوغون قارداش باشییدی!

تاریخه، کئچمیشه بو سایاق باخماق، اونون دؤنگه ـ بوجـاغینی بئله آختارماق، یالنیز حقیقتی دوزگون اینانماقدان دوغولا بیلر. هر نه‌یی رئال بیچیم‌ده گؤرمک، اولـدوغو کیمـی آنیـب، نئجـه اولاجاغی کیمی سئومک، انسانی سـعادته چاتـدیران یولـدور. شاهمار اکبرزاده‌نین چانتاسیندا بئله درین دوشونجه‌لر بولـدور. بونلار کئچمیشی محکمه‌یه چکمک، اوزدن ایـراق بابـالاریمیزی قیناماق دئییل؛ یالنیز اوتاناق‌دیر. بونا گؤره کی گله‌جـه‌ییمیـز، کئچمیشیمیزین آجیلارینی دادماسین. بونـا گـؤره کـی بیـزیم چکدییمیز آغریلار، بالالاریمیزین جانینـا دَیمـه‌سـین. بوگونـو

اینانیب، دوزگون تانیماق، شاهمار اکبرزاده‌نین پوئزیاسیندا بؤیوک بیر اؤزه‌کدیر. اونون دونیا گؤروشو و حیات ادراکی، معاصیرلیگی تکجه اؤزو قوردوغو قوندارما خیال قالالاریندا کئچمیر. اونون چاغداشلیغی، دویولماز دویغولاری یامسیلاماق دئییل؛ بلکه شهر ـ شهر، کوچه ـ کوچه، آن به آن یاشاماقدیر. شاهمارین پوئزیاسی انسانین، هابئله خالقین حیاتلا باغلی معنوی و مدنی گؤروش‌لری و دویغولاری‌نین پوئتیک ایفاده‌سی و تجسّومودور. ائله بونا گؤره ده اونون شعری اؤز زامانینا اؤزگه دئییل، دوغمادیر:

اومیدینی گؤیه توتوب بو اؤلکه،
یاناییلا یانمایانی بیلینمیر.
آهیل ـ جاهیل بیر ـ بیرینه قاریشیب،
قاناییلا قانمایانی بیلینمیر.

حاق ساواشی دؤنوب آلیش ـ وئریشه،
کاسیب ـ کوسوب مات قالیبدیر بو ایشه.
آمان آللاه، دؤیوشه باخ، دؤیوشه،
ساتقینییلا قهرمانی بیلینمیر.

شاهمار اکبرزاده‌نین مصراع‌لاری، تامتاراقلی تاریخیمیزین سطیرلری اوستونده آت چاپدیریب قیلنیج ووران اولو

بابالاریمیزین، بوگونکو نسیل‌لره، هابئله گله‌جک نسیل‌لره اؤلمز عابیده‌سی و امانتی دیر:

آیاقلا تورپاغین اؤپوشمه‌سیندن
دوغولوب بؤیویور یول‌لار حیاتدا.
تاپدانا ـ تاپدانا مین ایل‌لر بویو
یول‌لار عؤمور سورور آیاقلار آلتدا.

گلیملی ـ گئدیملی یول نسیل‌لرین
اؤلمز عابیده‌سی، امانتی‌دیر.
تاپدانماق ـ انسانین شرفسیزلییی،
تاپدانماق ـ یول‌لارین لیاقتی دیر.

انسان قدمینه تامارزی قالماق
یول‌لارین باغرینا چکیلن داغدیر.
دونیادا آیاقلار آلتدا یاشاماق،
بیرجه یول‌لار اوچون آلچالماماقدیر!

***

آرتیرمالییام، بو گوجلو شاعری، ایران آذربایجان ادبیّات سئورلرینه تانیتدیران ایلک آدام، گنج تدقیقاتچی «حسن

اومودا‌وغلو» اولموشدور. اونا گؤره ده بو قارداشیما، اؤز منتدارلیغیمی بیلدیریب و توتدوغو ادبی یولدا آرتیق نائلیت‌لر آرزیلاییرام.

شاهمار اکبرزاده‌نین وطن سئور، دلی قانلی، دوشونجه‌لی و هیجانلی روحونون یوکسک‌لیینی اولو تانری‌نین درگاهیندان دیله‌ییب، قالان عائله‌سی و ائولادلارینا، اوزون عؤمور، یاخشی گونلر و جان ساغلیغی آرمان ائدیرم...

محمد قضائی ـ تبریز

۱۳۸۲/۵/۸

«دونیا»

هئچ واخت عذابیما عذاب وئرمه‌دی،
منی قیسقانمادی دهشته دونیا.
بیرجه گونومو ده، بیر اؤینه‌می ده،
تامارزی قویمادی محنته دونیا.

پایی لؤیون ـ لؤیون، نَمری بول ـ بول،
سوزدو قدحیمه قَهَری بول ـ بول،
دولدوردو خونچاما کدری بول ـ بول،
چاتدیردی الیمی ثروته، دونیا.

ظلمومو تاختیندان هئچ ائندیرمه‌دی.
دردیمین گؤزونو نم‌لندیرمه‌دی.
ساغ اولسون، غمیمی غم‌لندیرمه‌دی،
میندیردی غمیمی حرمته دونیا.

جؤورومه اولمازین حرمت ائله‌دی،
جفاما آغ گونلر قسمت ائلَه‌دی،
نئچه یورد ـ یووامی غربت ائله‌دی،
تانیتدی یاخامی غربته دونیا.

بیر عؤمور وئرمیشدی، توفانا دؤندو،
خفّتیم تاغ آتیب بوستانا دؤندو،
غصّه‌م لعله دؤندو، مرجانا دؤندو،
توتدو اوره‌ییمی زینته دونیا.

دلی سئودالارا سالدی باشیمی،
تالادی کؤنلومو، آلدی هوشومو،
قوندوروب چیینیمه شاهلیق قوشونو،
منی شاه ائله‌دی حسرته دونیا.

شاهمارام، قدرتیم شاهمار اولمادی،
موشگوللر قارشیمدا ناچار اولمادی،
ذلّتیم ذلّته دوچار اولمادی،
تاج قویدو ایچیمده ذلّته دونیا!

۱۹۹۶

«اونا یانیرام کی...»

اونا یانیرام کی، عصیرلر بویو
صاباحی دوشونوب، دانیشمادیق هئچ.
دوشونمک حاقّقیمیز اؤزگه‌لرده‌دیر،
اونو قایتارماغی دوشونمه‌دیک هئچ.

اونا یانیرام کی، اؤز واریمیزی
اؤزگَه‌یه پای وئریب، اونا ال آچدیق.
یادلارین دیلیندن تعریف دیلندیک،
یالانچی شهرته ـ شانا ال آچدیق.

اونا یانیرام کی، دوشه بیلمه‌دی
فخری خیابانا نئچه فخریمیز،
«شرف لوحه» سینه ووردولار بیزی،
دوشدو آیاقلارا اؤز شرفیمیز.

اونا یانیرام کی، ایش باجارمادیق،
سازدا «گول» وورماغی باجاردیق آنجاق.
بیزی آلدادانین بوش‌های ـ کویونه
اعلا ال وورماغی باجاردیق آنجاق.

اونا یانیرام کی، بورلا خاتونون
روحو آلوولانار، مزاری اینلر،
ایندی بالاسینا لایلا چالانمیر
آنالیق تاختینا چیخان گلین‌لر.

اونا یانیرام کی، خئیری شردن
آییرا بیلمیریک، قانا بیلمیریک،
من اونا یانیرام، اونا یانیرام،
اونا یانیرام کی، یانا بیلیمریک.

۱۹۸۷

«قوربانلیق قویونلار»

نه مهربان، شیرین ـ شیرین
باخیرسینیز منه ساری.
بونا لاییق دئییلم من،
آی آللاهین قویونلاری!

چوبان دوروب یانیزداجا
تزه‌له‌دی یارانیزی.
گؤزلرینیز باخا ـ باخا
ییخیب کسدی بالانیزی.

داغلار، داشلار مات قالدی، مات
چوبانین داش اورَییینه.
قوزونوزون آل قانینی
یالاتدیردی گؤپه‌ییینه.

قانیق نرلر بالانیزی
شیشه چکیب، شیشده یئدی.
هره‌سی اؤز بالاســـی نین
شرفینه ساغلیق دئدی.

آمان آللاه، اوزونوزده
قان تؤکه‌نه کین گؤرونمور.
سینه‌نیزه چالین چارپاز
داغ چکه‌نه کین گؤرونمور.

باش کسه‌نین بیچاغیندان
ائله بیل حظّ آلیرسینیز.
گؤزونوزو قیرپا ـ قیرپا
اونا چپیک چالیرسینیز.

سیزدن گؤزو کؤلگه‌لییم،
گؤزلریمی یاندیریر غم.
بالانیزین جییَرینندن
بیر تیکه ده من یئمیشم.

فقط یئنه شیرین ـ شیرین
باخیرسینیز منه ساری.
بونا لاییق دئییلم من،
آی آللاهین قویونلاری!

۱۹۹۵

«تزه ناغارا»

ستم گؤره‌جکسن اولدوزلار سانی،
بیر آزدان باشینا اوْد اله‌نه جک.
دوداقلار اؤپه‌جک قارا زورنانی،
سنین‌سه صیفتین سیلله‌لنه‌جک.

هله تَپر توپلا، دؤزوم ییغ هله،
قانلاری جوشدوروب قایناتمالیسان.
اوزونه چیرپینان سیلله‌لرایله
تویا گلن‌لری اویناتمالیسان.

بیر آزدان دوشه‌جک اوستونه اللر،
سنی ناغاراچی یئسیر ائده‌جک!
آغریندان حظّ آلیب سوزن گؤزللر
فریادین اوستونده یاللی گئده‌جک.

بو آلین یازیندیر، نه کوس، نه اینجی،
چیرتما چاتلایاجاق قاشیندا سنین.
درده باخ، هامی‌نین تویو، سئوینجی
قاپازا دؤنه‌جک باشیندا سنین.

آلین یازیسیندان قاچماییب هئچ کیم،
سیتمه سینه گر، غمه قلم چک!
یئدیگین سیلله‌لر قورخما، عزیزیم،
شأنینه اسکیک‌لیک گیترمییه‌جک.

قوشا شاپالاغا دؤزه‌جک درین،
نالَه‌ن موسیقی یه دؤنه‌جک حکماً
غم یئمه ناغارا، دؤیولن‌لرین
بوتون یئر اوزونده خوشبختی سنسن.

بخته‌ور باشینا، سیلله‌لن، نه غم،
سیلله‌لر عؤمرونه نور الییه‌جک.
درد منیم دردیمدیر، صاباح بیلمیرم
کیملر طالعیمی سیلله‌لییه‌جک!

« یوللار»

آیاقلا تورپاغین اؤپوشمه‌سیندن
دوغولوب بؤیویور یوللار حیاتدا.
تاپدانا ـ تاپدانا مین ایللر بویو
یوللار عؤمور سورور آیاقلار آلتدا

گلیملی ـ گئدیملی یول نسیل‌لرین
اؤلمز عابیده‌سی، امانتی‌دیر.
تاپدانماق ـ انسانین شرفسیزلییی،
تاپدانماق ـ یوللارین لیاقتی‌دیر.

انسان قدمینه تامارزی قالماق
یوللارین باغرینا چکیلن داغدیر.
دونیادا آیاقلار آلتدا یاشاماق
بیرجه یوللار اوچون آلچالماماقدیر!

۱۹۶۷

«عاغیل دیش‌لری»

دونیایا گئج گلیب، تئز گئتسه‌نیزده
عاغیللی یاراتدی طبیعت سیزی.
اوتوز یار ـ یولداشدان یاریمادینیز،
سیخدی دوشدویونوز جمعیّت سیزی.

سیرانیز سونونجو، یئرینیز ظلمت،
گؤزلره هئچ زامان گؤرونمه‌دینیز.
آغرینیز توتاندا آزی دیش کیمی
قیزیل بورونجه‌یه بورونمه‌دینیز.

کسدی قارشینیزی کؤپک دیشلری
نه‌لر چکدیگینیز چیخمادی اوزه.
قایغی قسمت اولدو عاغیلسیزلارا
بیرگون آغلامادی عاغلینیز سیزه.

قضا بد گلنده قویماق دیش قیریر.
کمالا گؤونیب یاشاماق اولمور.
عاغیل زمانه‌سی دئییل زمانه
عاغیل‌لا هر ایشی آشیرماق اولمور.

واختیندا من سیزه ال یئتیرمه‌دیم،
نئیله‌ییم باشیمدان آشدی ایشلریم.
منی باغیشلایین، عاغلیم اولمادی،
ائی عاغیل دیشلریم، عاغیل دیشلریم.

۱۹۶۹

- جئیحونون، کامرانین تمثالیندا ۱-جی صینیفه گئدن بوتون وطن بالالارینا

«بیرینجی‌لر»

بوگون درسه گئدیرسیز،
قدمینیز مبارک!
الیفبانیز، چانتانیز،
قلمینیز مبارک!

مبارکدیر ایشیغا
قوجاق آچان جرگه‌نیز.
مبارکدیر ظلمتله
بؤیوک مبارزه‌نیز!

کتابلارا باش آیه‌ن
زامان ـ زامان اوجالار.
غالب اولماق ایسته‌ین
علملردن باش آلار.

آلین بو سؤاللاری
چانتانیزا دولدورون.
هر سؤالین اوستونده
بیر ـ بیر محکمه قورون!

نییه اؤز ذکامیزلا
گؤیه نورساچمامیشیق؟
نه‌یه گؤره بیرینجی
آیا بیز اوچمامیشیق؟

دوشونون درین ـ درین
بو سرّی ده آچین سیز.
نه اوچون بیلیک‌لییه
کؤله اولور بیلیک‌سیز؟

نییه یوز ایللر بویو
دانیلیبدیر حاقّیمیز؟
نه اوچون باشقا خالقا
بویون اَییب خالقیمیز؟

نییه اله باخمیشیق،
الیمیز اولماییب‌می؟
نییه دیللنمه‌میشیک،
دیلیمیز اولماییب‌می؟

باریشمایین هئچ زامان
بیزیم نقصانیمیز لا.
نه قدر سهویمیز وار،
پوزون پوزانینیز لا.

تزه‌دن اؤیرنین سیز،
قارا نه‌دیر، آغ نه‌دیر؟
آزادلیق نه، بایراق نه،
وطن نه، تورپاق نه‌دیر؟

هره بیر کؤز سؤندورسه،
اوجاق قالماز وطنده.
خالقا قول اولمایاندان
آغا اولماز وطنده.

ائی عزیز بیرینجیلر،
ائلین سئوینجی اولون!
چالیشین حیاتدا دا
ائله بیرینجی اولون!

- شئنتیابر ـ ۱۹۹۸

«و ـ
ـ طن»

سن ایکی هئجالی بیر سؤزسن، وَ ـ طن.
سطیردن سطیره کئچیریلمیسن.

سوء قصد ائدیبلر شان ـ شرفینه،
اعدام اولونوبدور بئش حرفینده.
«وَ» کئچیب آرازین او طرفینه،
«طن» قالیب آرازین بو طرفینده.

اورتاندان تیکانلی سطیرلر کئچیر،
پوزانیم اولسادا پوزا بیلمیرم.
قرینه‌لر اؤتور، عصیرلر کئچیر،
من سنی بیتیشیک یازا بیلمیرم.

سن ایکی هئجالی بیر سؤزسن، و ـ طن،
سطیردن سطیره کئچیریلمیسن!

۱۹۶۶

«توستوموز»

باجانیزدان چیخان قوردان
باجامیزا پای دوشور.
توستونوزله توستوموز
گؤی اوزونده اؤپوشور.

حمد اولسون بو گؤیلره،
گؤیلردیر پناهیمیز.
یوخسا دردلشمه‌یه‌ده
یئر تاپمازدی آهیمیز.

نه یاخشی گؤیلر وارمیش،
سرحد سیزدیر اوستوموز.
هاردا بیرلَشردی بس
عرشه چیخان توستوموز؟

آرازلانیب آرامیز.
بیزه بو داغلار قالیب.
توستوموز بخته‌وردیر،
اودوموز آغلار قالیب.

۱۹۸۵

«داغداغان»

سرحد کناریندا بیتن داغداغان
مندن مغروردو، مندن غرورلو.
چارپاز بوداغیندا ایکی ساغساغان
سئوینه ـ سئوینه یووا قوروردو.

خبر داشییردی قوشلار، خوش خبر،
هجران قووورولوردو بو های ـ هارایدان.
چؤرـ چؤپلر یووادا اؤپوشوردولر.
بیری اوتایداندی، بیری بوتایدان.

سرحد کناریندا جاوان یاشیندا
حسدیم اوتانیب یئره گیریردی.
ایکی قوش دیمدیگی آغاج باشیندا
وطنی وطنه بیرلشدیریردی .

۱۹۸۲

«نیشان اوزویو»
آلیشان اورَک‌دیر، یانان اورَک‌دیر،
عشقین آلووندا اورَک قوورولور.
محبّتین تاجی قیزیل اوزوکدور،
اوداکی، بارماغین قسمتی اولور.
۱۹۶۴

«ائله اوتانیرام...»

بیرگون قاباغیمی کسه‌جک اؤلوم!
ذرّه‌جه عینیمه گلمیر اؤلمه‌یم!
ائله اوتانیرام، گله‌سن، گولوم،
سنین آیاغینا دورا بیلمه‌یم!

نامرددیر اؤلومدن اوشه‌نیب قورخان!
بیر شربت نه‌دیرکی، ایچه بیلمه‌یم؟!
ائله اوتانیرام، عادی یاغیشدان
سنین گؤز یاشینی سئچه بیلمه‌یم!

ائله اوتانیرام گلیب ـ گئده‌سن،
سنین گلیشینی دویا بیلمه‌یم!
اوستومه سپدیگین چیچکلری من
گؤزومون اوستونه قویا بیلمه‌یم!

ائله اوتانیرام، اوتانیرام من،
آییلام، کؤنلونو آلا بیلمه‌یم!
دردیم تزه‌لنه، خجالتیمدن
اؤلمک ایسته‌یم من، اؤله بیلمه‌یم!

۱۹۸۲

«اوتانیم یئرینه»

اوتانیم یئرینه، آی بولود سنین،
آللاهین آلتیندا آغ ائیله‌ییرسن.
آلیشیر جییَری چؤلون، چمنین،
یاغیشی دنیزه سپه‌لییییرسن!

اوتانیم یئرینه سنین، آی دنیز
سوسوزلار قوینوندا یئتمیر کامینا.
چایلارین باشینی کسیب تر ـ تمیز،
دؤنموسن سولارین قبریستانینا !

بوداکی، مین ایللیک تورک قبریستانی ....
آنالار کور اولدو آغی دئمکدن!
اوتانیم یئرینه تورک یاتاغانی،
گؤزلرین دوْیمادی تورکو یئمکدن!

اوتانیم یئرینه میسری قیلینجیم،
توفَنگ چیخان کیمی قینینا گیردین!
اوتانیب قیزاریر سنه گووَنجیم،
سن اؤز قانیمیزا یئریک‌لییردین!

اینانجیم، گووَنجیم قوْچ کوراوغلو، دین.
دوشمنین کیم ایدی؟ ـ حسن پاشایدی!
«لئش بیریانا، باش بیریانا» ـ دئییردین،
قالاغا ووردوغون قارداش باشییدی!

اوتانیم یئرینه امیر تیموروم،
آزدین بایزیدی، قیردین تاتاری!
سنین ظفرینله سیندی غروروم،
یادلارا قول اولدو یورد بالالاری!

شاه بابام ختایی، ای سلطان سلیم،
چالدیران دئینده اودلانیرام من!
نئچه عصیردیرکی، دوزلمیر بئلیم،
سیزین یئرینیزه اوتانیرام من!

اوتانیم یئرینه، ائی اینسان اوغلو،
بیر یاندان اجل‌دن فریاد ائدیرسن،
او بیری یاندانda زیرئهلی ـ زاغلی
اؤلوم سیلاحلاری ایجاد ائدیرسن!

بیر اوتانج قورومو قورارديم حکماً،
اگر اولماسایدی منی قینایان.
یئرلردن، گؤیلردن اوتانیرام من،
اوتانیم یئرینه، آی اوتانمایان!

۱۹۹۶

نعشی عؤمور ـ گون یولداشینا قوْووشان «موشگوناز» خانیمین خاطره‌سینه

«یاس ایچینده توی»

جاویده قوْووشان نعشینه قوربان!
بو بخته ایلاهی پای دئییرم من.
منی باغیشلاسین اوجا یارادان،
بو دفعه دفنینه توی دئییرم من.

بو دفنه یاس دئسم، یانار اوره‌ییم،
سئوینجیم غمیم‌له بیرآشیب ـ داشیر.
ایلاهی، بس نئجه فرح‌لنمه‌ییم،
جاویدین تورپاغی موشگونازلاشیر.

تابوتو او دلاردان اود آلان ملک،
وصال کؤرپوسونو بیرده کئچیرسن.
کجاوه‌ن مبارک، تویون مبارک،
مزاردان مزارا گلین کؤچورسن!

قان قانا قوْووشان گون دئییل بوگون،
سیبیرده ایچیلدی قانی جاویدین.
تویودور سورگونده دونان سوموییون،
بو گون آچیلاجاق دوْنو جاویدین!

ایبلیس‌لر باش یئدی اوتوزیئددی‌ده.
زمانه جلّادا دؤندو نه دؤندو
آینینه گئیدیگین پالتار او وعده
قورخودان آغاریب کفنه دؤندو.

باشلانیر ابدی تویون قرآن‌لا
یامان هاوالانیب ایچیمده دردیم.
آللاه باغیشلاسا، باجیم تورانلا
قبرینین باشیندا قول گؤتوررديم.

تابوتو اودلاردان اود آلان ملک.
وصال کؤرپوسونو بیرده کئچیرسن.
کجاوه‌ن مبارک، تویون مبارک،
مزاردان، مزارا گلین کؤچورسن!

۱۹۹۶

«کاغیزلاشان آغاجلار»

اوزولدو گؤیلردن آغاجین الی،
کاغیز اولماق اوچون دوشدو تورپاغا.
مئشه ایلاهه‌سی، مئشه گؤزلی
گئتدی قلم‌لره قوربان اولماغا.

اونا قَهمر دورماق، ال توتماق چتین
باهاریم ائله بیل پاییزا دؤندو.
قانیم ائله قاچدی، سیریم ـ صفتیم
آغ آپ آغ آغاریب کاغیزا دؤندو

آغاج دؤنمه‌لییدی دوم آغ واراغا،
ائه، اونون قدرینی کیم بیله‌جکدیر؟
گؤیلره باش چکن بو اوجالیغا
بلکه‌ده بیریسی ال سیله‌جکدیر!

یووالار داغیلدی نئچه بوداقدا،
قزئت اولما لییدی آغاجلار تک ـ تک.
مئشه‌نی قیریردیق، مئشه‌لر حاقدا
هیجان سیقنالی چاپ ائلتدیرک.

یووانی اوچوران انسان اَلییدی ...
دویساق‌دا قوشلارین مصیبتینی،
کیمسه او بوداغا کؤچورمه‌لییدی
آنا طبیعتین محبّتینی.

قاییتدیم او یئردن من یانا ـ یانا،
بویلاندیم آرخایا یوزدفعه آزی ....
کسیلمیش قوْواغین شاه وقارینا
لاییق اولاجاقمی یازدیغیم یازی؟!

تیتره‌ییر الیمده اوچونور قلم،
باشیما ائله‌بیل دونیا دارگلیر.
گؤزومون اؤنونه بوساعات، بو دم
کاغیزا چئوریلن آغاجلار گلیر.
۱۹۷۹

«۴۸ اؤلچولو قادین پالتاری»

گئییم‌لر گؤره‌نده آنا، هر دؤنه
۴۸ اؤلچوده قالار گؤزلریم
جیبییم پوللاریمین قبرینه دؤنر
تیتره‌یر دیزلریم، دولار گؤزلریم.

۴۸ اؤلچوده پالتار گئیَردین،
کَسر شاختا منی، دؤیر قار منی
۴۸ اؤلچویه چئوریلیب دردین
ویترینلدن بویلانیب یاندیرار منی.

ایمکانیم هر دفعه ایمکانسیزلاشار،
باخار ۴۸ ـ لر آرخامجا دَس ـ دَس.
هامیسی اَینینه گؤزل یاراشار،
نییه بیرینی‌ده آلانمیرام بس؟

قالیب گؤزلریمده مورازیم منیم،
تسلّیم بیر شیرین گومانا قالیب.
سئوینمک قستمیم قیزیم زهره‌نین
اؤلچوسو ۴۸ اولانا قالیب.

دوشر بوی بوخونون یادیما هرگون
بویون گئدر ـ گلمز یولچوسو اولوب.
گؤر نئچه ایلدیرکی، اَیین ـ باش اؤلچون
دؤنوب حسرتیمین اؤلچوسو اولوب.

یاز باشی قار یاغار ایلک نوباریما،
من سنی یاز باشی ایتیردیم آنا !
آیین ـ باشین اوچون ییغدیقلاریملا
سنی سون منزله اؤتوردوم، آنا!

او واختدان پاییم نه، تحفه‌لریم نه؟
اوغول یوخ، اوره‌یی داش اولموشام من!
پالتار عوضینه، سنین آینینه
۴۸ اؤلچوده داش آلمیشام من!

۴۸ اؤلچوده گؤرسم هر نه‌یی،
نبضیم قیرخ سکگیزه ائنر آن با آن.
اوچونوب یئریندن قوپار اوره‌ییم.
سورونر مقدّس تورپاغینا جان.

۴۸ اؤلچولو قادین پالتاری
توستومو تپه‌مدن قالخیزار گؤیه
گله‌رم، اوستونده بیتن اوتلاری
گؤزومون یاشییلا امیزدیرمه‌یه.

گئییملر ـ کئجیملر گلمز عینینه،
بیگانه قالمیسان، آنا هر شئیه.
وطن تورپاغینی گئییب آینینه
چوخدان قووشموسان اؤلچوسوزلویه

گئییملر گؤره‌نده آنا، هر دؤنه
۴۸ اؤلچوده قالار گؤزلریم.
جیبیم پوللاریمین قبرینه دؤنر،
تیتره‌یر دیزلریم، دولار گؤزلریم.
۱۹۷۵

«انسان اوره‌یی»

هردن غدّار اولور، هردن‌ده کؤورَک،
بیرده گؤرورسن کی، ایپکدیر، ایپک،
بعضاً تیکان اولور، بعضاً ده چیچک
سیرلی گولوستاندیر انسان اوره‌یی.

غفیلدن چئوریلیر عشق گونشینه،
بورویور اؤزونو اؤز آتشینه،
توتور سینه‌میزی کؤز آتشینه،
سنگیمز وولکاندیر انسان اوریی.

اوددان سو چیخاریر، سودان اود آلیر،
مِهریله آرینی ساغیب سود آلیر،
ایلان زَهرینندن شیرین داد آلیر،
سئحیرلی لوْقماندیر انسان اوره‌یی.

بیرده گؤرور سن کی، سَنگیدی اوْدو،
گورشادی سوزالدی، سئلی قورودو،
غفیل لئیسان تؤکور بیاض بولودو
گیزلی آسیماندیر انسان اوره‌یی.

بعضاً ده غرق اولور خوش خیاللارا،
عشقینی گؤتوروب دوشور یوللارا.
سویوقدا اود وورور شاختایا، قارا
ایستی‌ده دوناندیر انسان اوره‌یی!

یانیر بولاق اوسته، ایچه بیلمه‌ییر،
وئردییی ایلقا ردان کئچه بیلمه‌ییر،
للـه‌نی کئشیشدن سئچه بیلمه‌ییر،
کشف اولماز جهاندیر انسان اوره‌یی.

فلاکت گتیریر یئرین باشینا،
چؤلون جئیرانینا، گؤیون قوشونا
هردن قان اوددوروب قان قارداشینا
سونرا آغلایاندیر انسان اوریی.

عاغلین دئدیگینی سوْودورور یئله،
اؤیود ـ نصیحتی چئویریرکوله،
بیزیم‌له بیر جاندا اولسادا بئله،
آیریجا بیر جاندیر انسان اوره‌یی

۱۹۷۰

«گوللــه‌لنمیش عابیده‌لر اؤنونده دوشونجه‌لر»

نییه کور اولموروق سیزه باخاندا؟
اسیر عارسیز ـ عارسیز، اسیر دیزیمیز؟
شهیدلر گؤرموشوک نه قدر دئسن،
شهید هئیکل‌لرده گؤردو گؤزوموز!

ایبلیس عملیندن حیرتله‌نیریک،
نه چیخار هاوایی حیرتیمیزدن.
اوتانیب قیزاریر شهید هئیکل‌لر
بیرلشه بیلمه‌ین غیرتیمیزدن.

ییخیر ائویمیزی بوش دانیشیقلار
گولدورور دوشمنی سؤزوموز بیزیم.
بولبولون گؤزونه دَیَن گوللــه‌یه
سیپر اولمالییدی گؤزوموز بیزیم.

چاتلاییر شوشادا گورو واقیفین
سویوق روحوموزا اود داممیر هله.
عزئیرین آلنــینی دئشن قــلپه‌لر
نامرد عاغلیمیزی اودلامیر هله.

نییه کوراولموروق سیزه باخاندا؟
غفلت یوخوسوندان اویانمیریق بیز!
هله پناه خانین، گوهر آغانین
اسیر مزاریندان اوتانمیریق بیز.

داها دانیشماغا سؤزمو قالیبدیر؟
گره‌ک سؤز توتماسین دوداقلاریمیز.
اولو خان‌قیزی‌نین باش اؤرپگیندن
گؤتورسون پایینی پاپاقلاریمیز!

ایبلیس عملیندن حیرتله‌نیریک،
نه چیخیر هاوایی حیرتیمیزدن
اوتانیب قیزاریر شهید هئیکل‌لر
بیر لشه بیلمه‌ین غیرتیمیزدن!

۱۹۹۴

ایسئوئچره حاکم دایره‌لرینین کؤمه‌یی ایله ۷ ایلدن سونرا دوغما شوشاسینا قوناق صیفتیله گئدن شاعر ـ ژورنالیست کریم کریم‌لییه

«گؤز کیراسی»

دئییرلرشوشانی گؤروب گؤزلرین،
آییل گؤزلریندن اؤپوم، آی کریم!
اوردان توز گؤتوروب آیاغین یقین،
قوی اونو گؤزومه سپیم، آی کریم!

خبر وئر او اسیر «میرزه حسن» دن،
نه دئییر چاتلایان او گورلار بیزه؟
بیر سؤز یوللادیمی خوجالی سندن
غیرتدن دم ووران غیرتیمیزه؟

گؤزونه دَیَنده یتیم خان‌باغی
گؤزونده ایلدیریم چاخدیمی قارداش؟
«توپخانا»، « دوْوطلب»، «باغری قان» داغی
سنه قانلی ـ قانلی باخدیمی قارداش؟

باخدیمی یاماجلار، یا للار اوزونه
سالاق سالاادیمی او داغلار سنه؟
باش چکه‌بیلدینمی جیدیر دوزونه،
اجازه وئردیمی یاغیلار سنه؟

قاتدینمی آهینی، یانیق ناله‌نی
شوشانین مئهینه، کولکلرینه؟
باری هئچ اولماسا چاناق قالانی
گؤچوره بیلدین‌می ببکلرینه؟

سندن گؤزکیراسی ایسته‌میرم من،
علاج ائت قارانلیق چؤکورگؤزومه.
گؤتورگؤزلریمی چیخاریئریندن
اوردا گؤردویونو گؤچور گؤزومه.

دئییرلر شوشانی گؤروب گؤزلرین،
آییل گؤزلریندن اؤپوم آی کریم!
اوردان توز گؤتوروب آیاغین یقین،
قوی اونو گؤزومه سپیم آی کریم!

۱۹۹۸

«بیستون داغینا سؤیله‌دیکلریم»

اونامازدیم راستلاشاریق،
تیر- تیر تیتره‌ییر بدنیم.
مین شوکورکی سنی گؤرمک،
قسمتیمده وارمیش منیم.
قولوم چاتمیر قوجاقلاشاق،
قوللارینا تاپشیر منی.

سن آللاهین معجزه‌سی،
سئحرلی، سیرلی درین داغسان
فرهاد کیمی دلی قانلی،
شیرین کیمی شیرین داغسان.
بیلمیرم داغ - داش دیلینی،
دیللرینه تاپشیر منی.

دئسم، دوغما داغیم‌سان سن،
حیرت‌لنمز بونا هئچ کیم.
سنی بیزه قارداش ائدیب،
فضولی‌له، شیخ نظامیم!
زامان قارشیندا عاجزدیر،
ایللرینه تاپشیر منی.

منه بیرجوت قؤنچه گؤستر،
باخیشیملا قوپاریم من.
ایکی داهی وورغونونا،
نشانه‌نی آپاریم من.
سندن رایحه اوموارام،
گوللرینه تاپشیر منی.

دیللن، دیللن ائی بیستون!
داشا دؤنموش جنونومسان؟
بو داغلاردان اوزدؤندرن،
چؤله دوشن مجنونومسان؟
سنه باخیب مجنونلاشسام
چؤللرینه تاپشیر منی

کربلایا اوز توتموشام،
نئچه مزار اؤپمه‌لی‌یم.
فضولی نین تورپاغینی
گؤزلریمه سپمه‌لی‌یم.
آی آللاها یاخین قارداش،
حلال‌لیق وئر یول اوسته‌یم،
یوللارینا تاپشیر منی.

۱۹۹۴/۴/۹ ـ قصر شیرین
باکی ـ کربلا یولو

«بوش پاپاق»

حکومت ائوی‌نین قارشیسینداکی
«توتا» سؤیکنمیشدی بیرعلیل عسگر.
صدقه اومانا باخمیردی باکی،
سایمازجا کئچیردی یولدان اؤتن‌لر.

آخشامدان کوکره‌ییب اَسن کولک‌ده
چکمیشدی ایچینه دلی سسینی.
علیل یانا ـ یانا قارغی توتـک‌ده
چالیردی «قارا باغ شکسته‌سینی»

الیمی شَست ایله جیبیمه سالدیم،
دیکسیندی بارماغیم، تیتره‌دی قولوم.
حیرسیمدن قورویوب یئریمده قالدیم،
اوستومده دئییلدی اؤینه‌لیک پولوم.

آغزیمدا آلیشیب یاندی دیل ـ دوداق،
«توت» باخدی الیمین اوتانماغینا.
گؤیدن یارپاق آتدی بیر ساری یارپاق
بیزدن پای اومانین بوش پاپاغینا.

قاراباغدا بایات کندینده بیر بولبولون آوازیندان یوخوقاچارکن

«بایات بولبوللری»

سیزه قوربان اولوم، توختایین بیر آز
دایانمیر گؤزومون یاشی، دایانین !
بئله جهجه اولماز، بئله اون اولماز،
یانار باغرینیزین باشی دایانین!

گؤیون دامارینی قیردی نغمه‌نیز،
گئجه‌نین قاپ ـ قارا قانادی سیندی
ظلمتین کؤکسونو یاردی نغمه‌نیز،
دان یئری قیپ‌قیزیل قانا بویاندی.

قؤنچه‌لر بیر تَهَر دؤزدو بو سسه،
گولو کول ائیله‌دی آه ـ فغانینیز.
سیزی گول اوخودوب، کول اینله‌دیرسه،
کرم هانسی‌نیزدیر، اصلی هانسی‌نیز؟

هر کسی سیز عینی گؤزده گؤرورسوز،
سسینیز باهارا عطیر اله‌ییر.
انسانا بیر دونیا فرح وئریرسیز،
اوسا دونیانیزی قفس ائله‌ییر.

صبح گلیر، اوچماغا حاضیرلاشمایین،
آللاه‌سیز کئشیش‌لر ووراریلار سیزی.
او یان قورخولودور سدّی آشمایین،
«تورک بولبولو» دئیه قیرارلار سیزی.

سیزی آند وئریرم او عشقینیزه،
کیمین کیملیگینی بیلیرسینیزمی؟
سرحدلی دونیانی حرّ گزه ـ گزه
انسانین حالینا گولورسونوزمو؟

روحومو نغمه‌یله اوْیورسونوز سیز،
فقط قیلینجینیز، تییه‌نیز یوخدور.
بئله‌کی جان دئییب، جان ائشیدیرسیز،
دئیه‌سن سنّی‌نیز، شیعه‌نیز یوخدور.

شیرین سسینیزه باش قویوب بو دم.
یاتیرمیشیل ـ میشیل ایچیمده دردیم.
بیر آز دیلینیزی آنلایا بیلسم،
سیزین دینینیزه گله بیلردیم.

واخت کئچیر، آزاجیق قالیر صاباحا
سئحیرلنمه‌میشم عؤمرومده بونجا ...
بایات بولبوللری سوسمایین داها،
قویون سسینیزی ایچیم دویونجا.

سیزه قوربان اولوم اوخویون بیر آز
قورویور گؤزومون یاشی سوسمایین!
بو جَهجهدن اولماز، بو اوندن اولماز،
قوی یانسین باغیریمین باشی سوسمایین!

۱۹۹۸

«صدقه‌لر»

السیز ـ آیاقسیزدان صحبت گئتمیر ها،
گؤر کیمین قامتی، قدّی دیله‌نیر.
بیری قوهوم چیخیر رسول آللها،
اؤزو گئنده دورو، جدّی دیله‌نیر.

وارلی وار، وقاری سیغمیر جهانا،
دالدادا عصمتی، عاری دیله‌نیر.
عصمتی بیر یانا، عاری بیر یانا
سَلَمه وئردیگی واری دیله‌نیر.

ال آچماق اؤیره‌دیر آشیق سازینا
او سسه، نفسه مین کره یازیق!
«کور اوغلو جنگی»سین توتوب اوزونه
صدقه ایسته‌ین سیملره یازیق!

یازیق او کسه کی داش ـ قاشدیر دینی،
داش ـ قاشی دین بیلن اوگوله حئییف!
پنهان اوتاقلاردا گؤزه‌للیگینی
صدقه پایلایان گؤزه‌له حئییف!

یازیق اوز ـ گؤزوموز چوخ اوزلر گؤروب،
گیزلی هیم ـ جیم‌لشن قاشا، گؤزه باخ!
وطن تورپاغینی صدقه وئریب،
وظیفه دیله‌نن وطنبازا باخ!

دوشمن بازاریندا نئچه یئکه‌پر
چیچکله دیله‌نیر، گول‌له دیله‌نیر.
بیر نامرد وارلیبا ال آچیب عسگر
وطن قوروماغا گولـله دیله‌نیر!

۱۹۹۳

«ابن سینا یا مکتوب»

منی باش داشی‌نین باشینا چئویر،
دوشموشم ایزینه قارا با قارا!
الیم چوخ اللردن اوزولور بیر ـ بیر،
دوشدویوم دردلره بیر چارا آرا.

ریاست و رُشوت آت اویینادیر، آت!
اونا انجام چـکن لوقمان تاپیلمیر.
هارداسا خرچنگه[1] علاج‌وار، اوستاد،
رشوت خرچنگینه درمان تاپیلمیر.

ساریلیق گتیریب بابک وقاری،
وقارسیز، غرورسوز داغ دا داغ دئییل.
قیج اولوب اؤ لکه‌نین ناموس داماری،
ناموس سوز یاشاماق ـ یاشاماق دئییل.

چؤکوب اعتقادیم، دینیم خسته‌دیر،
خسته ایمانیمی، دینیمی ساغالت!
دوشمنه نفرتیم، کینیم خسته‌دیر
خسته نفرتیمی، کینیمی ساغالت!

ذکانا محتاجام، ائی اولو سینام،
یاتان جرأتیمی یاتاقدان قورتار!
قویما قیامتده ایمانسیز یانام،
وطن غیرتیمی انفارکتدان[2] قورتار.

۱- «سرطان» و «راک» خسته‌لیگینه دئییلیر.

۲- سکته

هانی کوراوغلونون اؤلمز قدرتی،
نیگار چنلی‌بئلده گؤر نه گونده‌دیر!
دؤنوب رستم زالا جیب محبّتی
تورپاق محبّتی جان اوستونده‌دیر.

اؤیرت بیرر ـ بیرر سن بیزلری گل،
یوللاردا یایلایاق، قیشلایاق اوستاد!
دوشک قاپی ـ قاپی، گزک ائل به ائل،
غیرت پیوندینه باشلایاق اوستاد!

منی باش داشینین باشینا چئویر،
آغلاییر گؤی منه، گولور یئر منه.
باشیم بلالاردان آییلا بیلمیر،
آییلماق درمانی تاپیب وئر منه.

۱۹۹۳

«تاریخیمی دانانلار»

آدیمین اوستونده خط چکه ـ چکه
«ایگرِگ» بیر جوز یازیر، «زِد» بیرجور یازیر!
منیم قیزیلیمی پاسلی تَنیکه،
اؤز پاخیر میسینی اینجی، دُرّ یازیر !

هانسی حیله‌لردن سو ایچیر قلم؟
یئنه اورتالیغا نه سیر دوشوبدور؟
نئچه یوز ایللیگیم، نئچه قرینه‌م،
ساختا بئیین‌لرده اسیر دوشوبدور !

یازانلاری کیمدیر، پوزانلاری کیم؟
دوغرونون یئرینده یالان بیتیبدیر؟
قهرمان کئچمیشیم، اولو تاریخیم
قلملر الینده قتله یئتیبدیر؟

منیم تاریخیمی دانانلارا باخ !
یوخسا کئچمیشیمی فلکلر یئییب؟
باخیب دنیزلره یانانلارا باخ
سرسری باشلاری کلکلر یئییب.

اؤلمز سالنامه‌لر دوشمور یادا دا
دینسین «شهید اولان» عصرلر باری !
تاریخین آتاسی «هئرودوتا»دا
قولپ قویور بوگونون «هئرودوت »لاری

کیم کیمه یئرین یوخ، سؤیون یوخ دئییر؟!
آغلا زولوم، زولوم، اَس تیتیم ـ تیتیم !
شاعر صابیر یوخسا، خالق یتیم دئییل،
تاریخچی صابیری اولمایان یتیم !

نه تورپاغیم وارمیش، نه‌ده کی، آدیم،
دیلیم گودَک ایمیش تاریخ یانیندا؟
خبریم یوخوموش، اولو اجدادیم
یاتیرمیش گؤیلرین قبریستانیندا !

نه یوردوم اولوبدور، دئمه، نه اؤزوم،
گؤیده یا شامیشام نئچه عصرایمیش؟ !
قیلینجلار سالدیران کوراوغلو عزمیم
تاریخچی اؤنونده زاغ ـ زاغ اسرمیش؟

یازانلاری کیمدیر، یوزانلاری کیم؟
دوغرونون یئرینده یالان بیتَنمز !
قهرمان کئچمیشیم، اولو تاریخیم
قلملر الینده قتله یئتَنمز!

۱۹۸۶

«بو سن سن؟»

آللاه، نه خوشبخت اولدوم، کامایئتدی اللریم.
دردیم آسدی اؤزونو، کدر یئدی کدریم.
غمیم غم‌لنیب اؤلدو، قـَهَرلندی قـَهَریم،
حسرتیم قتله یئتدی، ساچیمدا قارالدی دن،
گؤزلریمه اینانمیرام، بو سن سن؟

داش گؤرَنده ایسته‌دیم داش دیلینده دانیشیم،
قوش گؤرَنده ایسته‌دیم قوش دیلینده دانیشیم،
یاز دیلینده هؤنکوروب، قیش دیلینده دانیشیم،
دونیا وصال قوخویور، نغمه دئییر چؤل ـ چمن.
گؤزلریمه اینانمیرام بوسن سن؟

آیریلیغین کؤکسونو پارچالادی کؤکسوموز،
سیتم‌لره اود قویوب، دیز چؤکدوردو دیزیمیز.
آللاه نئجه آغلاشیب، قوجاقلاشدی کؤزوموز،
بو گئجه یئر اوزونون بَختـه‌وری منم، من.
گؤزلریمه اینانمیرام، بو سن سن؟

بیتدی وصالِ دم‌لری، تیرـ تیر اسیر اللریم،
دردیم طغیان ائیله‌ییر، آت اویینادیر کدریم.
غم منه غم یئدیردیر، بوغور منی قـَهَریم،
حسرت‌قیلینج سیییریب،هیچقیریر ساچیمدا، دن.
گؤزلریمه اینانمیرام، بو سن سن؟
عزیزیم، بو سن سن؟ تبریز، بو سن سن؟

۱۹۹۲

«چرخ فلک»

«اسارت‌وار، حریّتدن یوخاری»
بختیار واهابزاده

چرخی فلک چالخالاییر دؤورانی.
تانیتدیریر بیر ـ بیرینه انسانی
بو اطاعت، او سیاست قوربانی،
اطاعت وار، سیاستدن رذیل‌دیر!

حق باغیریر حقّـه دوشمن خبیث‌لر.
گؤزه گیریر گؤزو قیپیق حریص‌لر.
صادیق‌لیکدن دم وورورلار ابلیس‌لر،
صداقت‌وار، خیانتدن رذیل‌دیر!

ماریقدادیر خیانتین خنجری،
پاس آتیبدیر جسارتین خنجری،
دَییشیبدیر لیاقتین خنجری،
لیاقت‌وار قباحتدن رذیل‌دیر!

رذیل وارکی، وطن بیلیر جیبینی،
کلیسه‌لرده کسیلیب‌دیر کبینی،
نیرخا قویوب اجدادینین قبرینی،
تجارت‌وار، مین غارتدن رذیل‌دیر!

ائله درد وار، دئمک اولمور هئچ کیمه.
حکیم اؤزو محتاج قالیب حکیمه
جانی جیبی حکم ائله‌ییر حاکیمه،
عدالت‌وار، جنایتدن رذیل‌دیر!

اَمــه‌زَکلر قوچولاشیر ایل به ایل،
قوچ ایگیدلر باجیلاشیر ایل به ایل،
جیب کــسن‌لر حاجیلاشیر ایل به ایل،
عبادت‌وار، جهالتدن رذیل‌دیر!

تا آزادیق، هاوا اودماق آزاددیر،
چوروک قوزا وطن ساتماق آزاددیر،
آزادلیغا دیوان توتماق آزاددیر،
حریّت‌وار، اسارتدن رذیل‌دیر!

یول آزمیشام دوماندا من، چنده من،
بوغولورام تؤکدویوموز قاندا من،
قوجا دونیا، نه گؤرمه‌دیم سنده من،
رذالت وار، رذالتدن رذیل‌دیر!

گنجه ـ ۱۹۹۳

بیرلشمیش ملت‌لر تشکیلاتی‌نین وئردیگی معلوماتا گؤره موجود
اولان مرمی‌لر یئر کوره‌سینی ۱۶ دفعه کول ائیلییه بیلر

«آدام باشینا»

حسابی حاضیردیر بدبختلیک‌لیرین،
ایل به ایل، آی با آی حسابلار شیشیر.
دقیق اؤیرنمیشیک آنامیز یئرین
باشینا نه قدر فلاکت دوشور.

بیلیریک دونیانین هر قاریشینا
نئچه مرمی دوشور، توپ ـ توفنگ دوشور.
گؤره‌سن دونیادا آدام باشینا
نه قدرگول ـ چیچک، دوز ـ چؤره‌ک دوشور؟

نه جور حسابلایاق آمانی، آهی
بلانی سایغاجا چکمک چتیندیر.
هر آدام باشینا دوشن گوناهی
هانسی ماشینلاردان سوروشاق ایندی؟

انسانین انسانا خیانتینی
اؤلچوب حسابلایان جیهازلار وارمی؟
ییغیب بو دونیانین رذالتینی
دقیق قاپانلاردا چکمک اولارمی؟

بللی‌دیر گرامی، تونو هر وارین
چکییه گلرمی دونیانین دردی؟
گؤره‌ن یئراوزونده یاشایانلارین
آزادلیق پایلاری بس نه قدردی؟

حسابی بس هانی خوشبختلیک‌لرین؟
کیمه نه چـــکی‌ده محبّت دوشور
هر آدام باشینا معلومات وئرین،
دونیادا نه قدرر سعادت دوشور؟

۱۹۸۷

«کؤلگه‌م»

کؤلگـــه‌م گون چیخاندا سرحدّی آشدی،
کؤنلومه قان دامدی گؤزومدن منیم.
کئچیب او ساحیلی گزیب دولاشدی،
کؤ لگـــه‌م غئیرتلی‌ایمیش اؤزومدن منیم.

۱۹۶۶

آنامین باش داشینا یازی

«یولچو، آیاق ساخلا»

یولچو، آیاق ساخلا بیرجه ثانیه!
دئمیرم یانغیما گؤزوندن یاش تؤک.
آنامین پاک روحو شاد اولسون دئیه
گئدیب اؤز آنانین اؤنونده دیز چؤک!

۱۹۷۵

«آغاجین دوزونو اؤلوم گؤزله‌ییر»

چیچک غبطه ائدیر کؤلون[1] عؤمرونه،
چیچه‌یین عؤمرو نه؟ گولون عؤمرو نه؟
آللاه عؤمرو یازیب کولون[2] عؤمرونه،
اوجاغین کؤزونو اؤلوم گؤزله‌ییر.

داملایا محتاجدیر تشنه دوداقلار
جئیرانین قسمتی بولانیق آرخلار
سویون دوروسونا جومور اولاقلار،
بولاغین گؤزونو اؤلوم گؤزله‌ییر

سور پاپاق ایسته‌ییر عاغیلدان آخساق،
قانا باتمالیدیر گوناهسیز بیچاق
هله آناسیندان اولمازدان قاباق
قارا گول قوزونو اؤلوم گؤزله‌ییر.

«دوزلر دوزده قالیر» ـ سؤزه باخ، سؤزه !
بو سؤز بابالاردان میراث‌دیر بیزه
مئشه‌ده اَبری‌لر گیرسه‌ده گؤزه
آغاجین دوزونو اؤلوم گؤزله‌ییر.

۱- بوته

۲- خاکستر

«خارجی گؤمروکخانا»

وطنه گئدیرم منی یو باتما،
بیرآز اَللی تـَرپن، گزدیگینی گز.
باخیب یان ـ یؤره‌مه قاشینی چاتما،
منیم گیزلنجیمین یئری بیلینمز.

بو حلال جیبلریم، بو چمدانیم،
شبهه سنین اولسون، اعتیبار منیم.
سندن نه گیزله دیم، سندن نه دانیم،
داش ـ قاشدان قیمتلی یوکوم وار منیم.

اومید ائله‌مه کی، بیر شئی تاپاسان،
دونیادا گؤزللیک آختاریرام من.
دانمیرام، یوردوندا گؤزل نه وارسا،
گؤزومون ایچینده آپاریرام من.

واریمی آلماغا قادیر دئییلسن،
تئز ائله، غربتدن یاخامی قورتار.
بو گؤزوم، بوداسن، باجارا بیلسن،
اونون گؤردویونو گئری‌یه قایتار.

۱۹۷۸

خالق آرتیستی دوستوم «عاریف بابا یئو»

اوخو، یوخولاریم عرشه چکیلیب،
سسینه باش قویوب یوخلاییم، عاریف!
اوچوم رؤیالاردا جیدیر دوزونه،
اسیر چیچکلری قوخلاییم، عاریف!

گؤیدن‌می آلمیسان بو نفسی، دئه،
تشنه کؤنوللره ملهم سسی، دئه،
بیر آغیز «قاراباغ شیکسته‌سی» دئه،
یاراما دوز کیمی باغلاییم، عاریف!

ائلیم ایسینمه‌دی ایستیمه منیم،
دوشمن کوْر اولمادی توستومه منیم،
داغلار قوپوب گلیر اوستومه منیم،
کیمیم وار، من کیمی هایلاییم، عاریف؟

تانری دردیمیزه باش وورمور داها،
آیاغیم آلتیندا داش دورمور داها،
اوخو، گؤزلریمده یاش دورمور داها،
قویما زولوم ـ زولوم آغلاییم، عاریف.

آلین یازیمیزی ترس یازیب یازان
یوخدور یوخوموزو دوزونه یوزان.
اوخو، اوره‌ییمه چارپاز داغ باسان
دردیمی دردینله داغلاییم، عاریف!

۱۹۸۹

«بئش خطّ»

صنعت مئیدانی‌دیر نوْت سطیرلری،
سسلر درد لشمــه‌یه بورا ییغیشیر.
کوراوغلو نعره‌سی، لیلی ناله‌سی
بئش خطّــین ایچینه نئجه سیغیشیر؟!

بئش خط ـ ترجمه‌سیز دونیا دیلی‌دیر،
حیس‌لره سد چکن دیللر دئییلمی؟
بئش خط ـ بیر اوره‌یی میلیارد اینسانین
قلبینه جالایان تئللر دئییلمی؟

بسته‌کار قلبینین تئلی‌دیر بو خط،
آغ کاغیز اوستونده چؤزه‌لــنیبدیر.
بئش خطّین ایچینه سانکی نوْت دئییل،
مجنونون آهیندان کؤز اله‌نیبدیر!

بئش خطّین ایچینده های ـ هارای یاتیب،
تارسیز، پیانو سوز سسلر اویانمیر.
او نوْتلار کَــرمین فریادی دیرسا،
کاغیزلار اوْد توتوب بس نییه یانمیر؟

نغمه‌لر یاشادیر نوْت سطیرینده
نغمه کار یارانان اینسان اوغلونو.
فضادا دونیالار آختاریریق بیز،
بئش خطده کشف ائدیب تاپان وار اونو!

بئش خطّین ایچینده منیم خالقیمین
موسیقی دیلینی تاپیب عزئییر.
کور اوغلو دؤیوشده چاپان قیرآتی
بئش خطّـین ایچینده چاپیب عزئییر.

بئش خطّـین باشیندا آچارلار دورار،
آدی «سوْل» آچاری گؤر نه‌یه دوشور!
پاسلی قیفیل اوچون یارانماییب او،
نغمه آچاری دیر، اوره‌یـه دوشور.

بعضاً نوت سطری‌نین یوکو غم اولور،
بیر ائلین دردینی ائللره یاییر.
نغمه‌لر سرحـّدی پوزور هر زامان،
سر حدچی نغمه‌یه گولـله آتماییر.

ایچی نغمه دولو یاراقدیر بئش خط،
نیشانگاهی ـ اوره‌ک، لوله‌سی ـ دوداق.
سیلاحلار ایچینده تک بو سیلاحی،
من روا گؤرورم بشره آنجاق!

۱۹۶۹